

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Małgorzata Gierszon

SSN Andrzej Stępka

w sprawie **P. R.**

oskarżonego z art. z art. 279 § 1 k.k. oraz z art. 62 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
po rozpoznaniu, na posiedzeniu w dniu 23 lipca 2024 r.,
skargi Prokuratora Okręgowego w Warszawie
na wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie
z dnia 28 lutego 2024 r., sygn. akt X Ka 76/24,
uchylający wyrok Sądu Rejonowego w Grodzisku Mazowieckim
z dnia 11 października 2023 r., sygn. akt II K 592/23,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę oskarżonego P. R.
przekazuje Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego
rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.**

Małgorzata Gierszon Wiesław Kozielowicz Andrzej Stępka
[SOP]

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Grodzisku Mazowieckim, uwzględniając wniosek oskarżonego P. R. o wydanie wyroku skazującego i wymierzenie mu określonej kary, orzeczenie przepadku i środka kompensacyjnego bez przeprowadzania postępowania dowodowego w trybie art. 387 § 1 k.p.k., wyrokiem z dnia 11 października 2023 r., sygn. akt II K 592/23, uznał oskarżonego P. R. za winnego zarzucanych mu czynów z art. 279 § 1 k.k. oraz z art. 62 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, za które skazał go na kary 1 roku pozbawienia wolności oraz 3 miesięcy pozbawienia wolności, a następnie objął te kary karą łączną 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności. Ponadto orzekł wobec oskarżonego obowiązek naprawienia szkody, przepadek i rozstrzygnął o kosztach sądowych.

Od powyższego wyroku apelację złożył Prokurator Rejonowy w Grodzisku Mazowieckim, zaskarżając go w części na niekorzyść oskarżonego P. R. i zarzucając obrazę przepisu postępowania mającą istotny wpływ na treść orzeczenia, a polegającą na uwzględnieniu wniosku w trybie art. 387 § 1 k.p.k. zawierającego błąd w zakresie prawa materialnego w postaci braku obligatoryjnego świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w sytuacji, gdy zgodnie z art. 70 ust. 4a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii istniał obowiązek orzeczenia takiego świadczenia.

Po rozpoznaniu tej apelacji, Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z dnia 28 lutego 2024 r., sygn. akt X Ka 76/24, uchylił w całości zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w Grodzisku Mazowieckim i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Skargę na uchylający wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 28 lutego 2024 r., sygn. akt X Ka 76/24, złożył Prokurator Okręgowy w Warszawie. **Zarzucił** naruszenie art. 437 § 2 k.p.k., poprzez uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w Grodzisku Mazowieckim z dnia 11 października 2023 r., sygn. akt II K 592/21 i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania na skutek błędnego uznania, że zachodzi podstawa do takiego rozstrzygnięcia określona w art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k. w postaci konieczności przeprowadzenia na nowo przewodu w

całości. Podnosząc ten zarzut **wniósł** o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Skarga Prokuratora Okręgowego w Warszawie zasługuje na uwzględnienie. Zgodnie z art. 437 § 2 k.p.k., w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 lipca 2015 r., sąd odwoławczy zmienia zaskarżone orzeczenie, orzekając odmiennie co do istoty, lub uchyla je i umarza postępowanie; w innych wypadkach uchyla orzeczenie i przekazuje sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości. Podnosi się, że z art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k. wynika obowiązek reformatoryjnego orzekania przez sąd odwoławczy, co w połączeniu z uprawnieniami do szerokiego przeprowadzania postępowania dowodowego powoduje, że ciężar merytorycznego rozpoznania sprawy spada na sąd drugiej instancji. Funkcją tego sądu nie jest powtórzenie całego postępowania dowodowego, ale ponowienie lub uzupełnienie materiału dowodowego w takim zakresie, w jakim jest to niezbędne dla prawidłowego przeprowadzenia kontroli odwoławczej w celu dokonania ustaleń faktycznych zgodnych z prawdą (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 15 lutego 2018 r., sygn. akt II KS 3/18, LEX nr 2449785, z dnia 22 października 2019 r., sygn. akt I KS 2/19, LEX nr 3561083, z dnia 11 lutego 2020 r., sygn. akt I KS 2/20, LEX nr 2777409).

W niniejszej sprawie powodem uchylenia wyroku Sądu Rejonowego w Grodzisku Mazowieckim z dnia 11 października 2023 r., sygn. akt II K 592/21, i przekazania sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania była konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości (por. rubryka 5.3.1. 2.1 pisemnego uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego). Sąd Okręgowy w Warszawie, działający jako sąd odwoławczy, stwierdził, że z protokołu rozprawy z dnia 5 października 2023 r. wynika, iż doszło do zawarcia porozumienia procesowego w trybie art. 387 k.p.k. Uzgodnienia pomiędzy prokuratorem i oskarżonym P. R. nie zawierały ustaleń co do orzeczenia świadczenia pieniężnego z art. 70 ust. 4a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Dalej wskazano, że na rozprawie odwoławczej przed

Sądem Okręgowym w Warszawie nie stawiał się oskarżony, niemożliwe było więc uzyskanie jego akceptacji dla ewentualnej zmiany wyroku na niekorzyść. Mając to na uwadze Sąd Okręgowy w Warszawie uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Grodzisku Mazowieckim do ponownego rozpoznania.

Trafnie wskazuje Prokurator Okręgowy w Warszawie, iż Sąd Okręgowy w Warszawie wydając wyrok kasatoryjny w żaden sposób nie wyjaśnia, dlaczego konieczne jest przeprowadzenie przewodu sądowego w całości, a przy tym wyraźnie wskazuje, iż wobec zaniechania nałożenia na oskarżonego P. R. obowiązku z art. 70a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii niezbędne jest ponowne przeprowadzenie postępowania przez Sąd Rejonowy w Grodzisku Mazowieckim „w tym zakresie”, poprzez uzyskanie przez ten Sąd akceptacji oskarżonego P. R. dla zmiany uzgodnień pomiędzy stronami. Konieczność przeprowadzenia postępowania jedynie we wskazanym zakresie nie jest przecież równoznaczna z koniecznością przeprowadzenia na nowo przewodu w całości w rozumieniu art. 437 § 2 zdanie drugie k.p.k., na którą to okoliczność powołał się Sąd odwoławczy. Tak rozstrzygając Sąd Okręgowy w Warszawie pominął też panujący w orzecznictwie Sądu Najwyższego pogląd, zgodnie z którym kontrolę odwoławczą wyroku wydanego w trybie art. 343 k.p.k., a także w trybie art. 387 k.p.k., przeprowadza się na zasadach ogólnych. W razie zaktualizowania się przesłanek z art. 437 § 2 k.p.k., w szczególności jeżeli pozwalają na to zebrane dowody, sąd odwoławczy może zmienić zaskarżony wyrok wydany w tym trybie, bowiem konsensualny tryb wydania orzeczenia w toku postępowania przed sądem pierwszej instancji nie ogranicza samodzielności sądu drugiej instancji (por. np. uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 września 2013 r., sygn. akt I KZP 5/13, LEX nr 1371922, wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 28 sierpnia 2018 r., sygn. akt III KS 19/18, LEX nr 2539174, z dnia 9 października 2018 r., sygn. akt III KS 26/18, LEX nr 2567895, z dnia 20 grudnia 2018 r., sygn. akt IV KS 28/18, LEX nr 2626339). Podnosi się jednocześnie, że wniesienie apelacji zrywa konsensus procesowy, zaś przyjęcie odmiennego stanowiska prowadziłoby do znacznej dysfunkcjonalności postępowania odwoławczego przejawiającej się tym, że sąd odwoławczy zmuszony byłby, co do zasady, do wydania wyroku kasatoryjnego nawet wtedy, gdy naruszenie prawa było oczywiste i możliwe do skorygowania w instancji odwoławczej (por. np.

wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 marca 2018 r., sygn. akt V KK 356/17, LEX nr 2470342, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 lipca 2023 r., sygn. akt V KK 176/23, LEX nr 3589225). Stąd też procedowanie przez sąd pierwszej instancji w trybie konsensualnym i uwzględnienie wadliwego wniosku, nieodpowiadającego wymogom prawa materialnego, nie wyklucza dopuszczalności skorygowania tego uchybienia w instancji odwoławczej, poprzez wydanie wyroku reformatoryjnego (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2022 r., sygn. akt III KS 30/22, LEX nr 3437808).

W realiach niniejszej sprawy nie było żadnych przeszkód do tego, by Sąd Okręgowy w Warszawie, działający jako sąd odwoławczy, zmienił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w Grodzisku Mazowieckim zgodnie z kierunkiem i wnioskiem apelacji Prokuratora Rejonowego w Grodzisku Mazowieckim, poprzez orzeczenie wobec oskarżonego P. R. świadczenia pieniężnego na podstawie art. 70 ust. 4a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Bez znaczenia w tym względzie pozostaje podnoszona przez Sąd odwoławczy okoliczność, że oskarżony nie stawiał się na rozprawie odwoławczej, przez co niemożliwe było uzyskanie jego akceptacji dla ewentualnej zmiany wyroku na niekorzyść, ponieważ zmiana wyroku nie wymaga zgody oskarżonego (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 20 grudnia 2018 r., sygn. akt IV KS 28/18, LEX nr 2626 i z dnia 12 maja 2022 r., sygn. akt III KS 30/22, LEX nr 3437808).

Rozpoznanie skargi na wyrok uchylający przez Sąd Najwyższy ogranicza się do zbadania, czy zachodzi tzw. bezwzględna przyczyna odwoławcza wskazana w przepisie z art. 439 § 1 k.p.k., albo czy sąd odwoławczy uchylił wyrok, mimo braku formalnych przeszkód określonych w przepisie art. 454 k.p.k., do wydania wyroku zmieniającego, względnie, czy jest konieczne przeprowadzenie w całości przewodu sądowego (por. przepis art. 437 § 2 in fine k.p.k.). Skoro zatem w niniejszej sprawie Sąd Okręgowy w Warszawie błędnie przyjął, iż zachodzi konieczność przeprowadzenia w całości przewodu sądowego przez Sąd Rejonowy w Grodzisku Mazowieckim, należało wyrok zaskarżony skargą Prokuratora Okręgowego w Warszawie uchylić i sprawę oskarżonego P. R. przekazać Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Małgorzata Gierszon Wiesław Kozielowicz Andrzej Stępka

[J.J.]

(r.g.)